

Gelukkig hebben we de feiten nog

Eén beeld zeg meer dan duizend woorden. Vijfenveertig jaar geleden werd een van de beroemdste foto's ooit genomen. Het negenjarig meisje Kim Phúc rende na een bombardement weg uit haar brandende Vietnamese dorp, napalm op haar lichaam. Een fotograaf legde het beeld vast.

Hij bracht het meisje na het nemen van de foto naar een klein ziekenhuis, waar ze werd behandeld. Kim Phúc leeft nog en is nu 54 jaar. Voor generaties scholieren is in deze ene foto, die zelf geschiedenis geworden is, het drama en de tragiek van de Vietnamoorlog samengebond. Onze eigen tijd kent een vergelijkbare iconische foto. Op het strand van de Turkse badplaats Bodrum spoelde op 2 september 2015 een dood jongetje aan. Hij droeg een korte, blauwe broek, een rood shirt en schoentjes met klittenbandsluiting. Het kind was drie jaar oud en vermoedelijk afkomstig uit Kobani in Syrië. Hij heette Aylan Kurdi.

Eén foto van een aangespoeld Syrisch jongetje toont beter dan honderd verhalen de menselijke tragedie die zich ontvouwt op de Europese stranden ten gevolge van de strijd in Syrië en Irak. Als dat de houding tegenover vluchtelingen niet kan veranderen, wat dan nog wel? Helaas, een maand geleden liet havoleerling Mohammed aan zijn geschiedenisdocent in de

klas een artikel zien waarin beweerd wordt dat het hier om een nepfoto gaat die uit de koker van islamcritici komt. Op internet en sociale media circuleren talloze van dergelijke berichten, vanuit allerlei verschillende motieven. Het aangespoelde Syrische vluchtelingenjongetje zou voor politieke doeleinden gebruikt worden.

Er zijn meer voorbeelden. Voorafgaande aan de geschiedenisles in een vmbo-klas vroeg leerling Achmed of hij een filmpje mocht laten zien over *nine eleven*. Dat kon. En 28 leerlingen hoorden en zagen vervolgens dat 'Israël' achter de aanslag op het World Trade Center zat. Een eenvoudige zoekopdracht op Google als '9-11 Israel did it' of 'Israel and 9/11' levert meer dan zeventien miljoen gevonden resultaten op. Tja... wat gaat er daarna gebeuren in de klas?

In elk geval heeft de docent empathie, pedagogische kwaliteiten en de juiste gespreksvaardigheden nodig. Daarna begint het historisch ambachtelijke werk. Simpel wordt het niet. Historisch denken en redeneren levert hierbij de sleutels. Om de wereld en de mensen om ons heen beter te begrijpen, hebben leerlingen vaardigheden nodig. Een daarvan is dat ze historische verschijnselen en bronnen een beetje moeten kunnen beoordelen. En de feiten? De Annales-historicus Lucien Febvre heeft ooit gezegd dat historische feiten niet bestaan. Hij bedoelde daarmee hetzelfde als wat in *Bij de Tijd 2* bij bouwsteen 8 staat: in de geschiedenis is aandacht voor het constructieve en interpretatieve karakter van feiten.¹

Om te voorkomen dat we straks spreken over 'nepfeiten', hebben wij als geschiedenisdocenten één harde eis: een geschiedenisinterpretatie moet gebaseerd zijn op historisch bewijs. Daarnaast mag het onderwijs ook een normatief aspect hebben. Leerlingen hebben behoefte aan richting en houvast. *Nine eleven* was een terroristische aan-

1 *Bij de Tijd 2* is een uitgave van de VGN. De publicatie bevat bouwstenen voor een nieuw, hedendaags geschiedeniscurriculum. Lees er meer over op pagina 58 en 59 van deze *Kleio*.

Ton van der Schans is voorzitter van de VGN. Hij werkt als docent geschiedenis op de Driestar Hogeschool (pabo) in Gouda.

‘Onderwijs mag ook een normatief aspect hebben’

slag die opgeëist is door een islamitische terreurorganisatie. Ook de Holocaust is echt gebeurd. Gevoelige maatschappelijke kwesties in school zijn een mooi onderwerp voor de volgende nationale geschiedenisonderwijsconferentie op 9 maart 2018. Het antwoord op de vraag hoe geschiedenisdocenten en leerlingen omgaan met gevoelige maatschappelijke kwesties in hun klas, is bedoeld om een brug te slaan tussen twee werelden die gescheiden dreigen te raken.